

7. europska konferencija o arhivima
Arhivist: zanimanje budućnosti u Europi
Varšava, Poljska, 18.–20. svibnja 2006.

U Varšavi je od 18. do 20. svibnja 2006, u organizaciji Glavne direkcije državnih arhiva Poljske, Društva poljskih arhivista, Europskog ogranka i Sekcije stručnih arhivskih udruženja Međunarodnog arhivskog vijeća, održana 7. europska konferencija o arhivima. Konferencija je okupila 550 sudionika iz 38 zemalja, od čega 12 iz Hrvatske.

Konferenciju, održanu pod nazivom *Arhivist: zanimanje budućnosti u Europi*, svečano je otvorio poljski ministar kulture i nacionalne baštine Kazimierz Michał Ujazdowski. Nakon uvodnog predavanja Hansa Scheurkogela pod naslovom *Profesionalne kompetencije: što mi imamo od toga?* te otvaranja prigodne izložbe *Pozdravi iz Varšave*, konferencija je započela radom. Tri su osnovne tematske cjeline bile: profesionalne kompetencije; prema profesionalnoj pokretnosti i stvaranje europskih profesionalnih alata, a obrađivane su kroz paralelne sjednice ili radionice te završavale plenarnom sjednicom, odnosno okruglim stolom.

Tema prvog dana konferencije bile su profesionalne kompetencije. Četiri poludnevne sjednice odvijale su se paralelno, a bavile su se sljedećim podtemama: model europskih kompetencija, arhivistika kao znanstvena disciplina, profil arhivista u europskim nacionalnim propisima i nove tehnologije, nove kompetencije, te nastojale, svaka iz svog aspekta, sagledati, neovisno o povijesnim, kulturnim ili zemljopisnim razlikama, profesiju arhivista.

Na prvoj sjednici, *Model europskih kompetencija*, održana su dva izlaganja. Berndt Fredriksson, predsjednik Švedskog društva arhivista i profesor arhivistike na Sveučilištu u Stockholmu, održao je izlaganje pod nazivom *Ka europskoj profesiji arhivista – ideal ili utopija?* Razlike u arhivističkoj profesiji koje postoje između europskih zemalja dodatno se pojačavaju stupnjem korištenja ICT-tehnologija za nastanak i pohranu arhivskih obavijesti čime se ponegdje arhivistička profesija sasvim približila profesiji *records managera*. Trendovi unutar profesije idu ka stvaranju novih pod-profesija te jačanju razlika između različitih područja profesije arhivista. Unutar Europske unije otvara se zajedničko tržište rada, a slobodna razmjena rada zahtijeva standardizaciju definicija pojedinih profesija, kao i kriterija za njenu certifikaciju. No, certifikacija nije samo način izdavanja licence, ona zahtijeva dublju analizu strukture određene profesije, kao što su to pokazali podaci i iskustva prikupljeni u projektu Unije CERTIDOK. Koristeći upravo ta saznanja, Fredriksson je predstavio modele za produblivanje razumijevanja i potreba arhivističke profesije. Drugo izlaganje (*Što Stari svijet može naučiti od Novog?*) održala je Margaret Crockett, direktorica tvrtke Archiv-Skill Consultancy. Ona je govorila o izvedivosti razvoja paketa europskih kompetencija za arhiviste i *records managera*, te dala pregled postojećih profesionalnih kompetencija u Sjedinjenim Američkim Državama i Australiji. One su se potom pokušale uklopiti u europski kontekst te je na kraju predložen potencijalni akcijski plan razvoja europskih profesionalnih arhivističkih kompetencija.

Na četvrtoj poludnevnoj sjednici *Profil arhivista u europskim nacionalnim propisima*, također se sastojala od dva izlaganja. Na primjeru Litve i Malte, dviju članica Europske unije, prikazane su razlike u kompetencijama arhivista. Viktoras Domarkas, zamjenik direktora Odjela za litvanske arhive pri vladi Republike Litve, u izlaganju pod naslovom *Novi zahtjevi profesiji u okruženju promjena*, prikazao je slijed promjena u poimanju kompetencija arhivista koje su se dogodile pristupom Litve Europskoj uniji. Osvrnuvši se na Izvješće o arhivima u proširenoj Europskoj uniji koje je sačinila skupina arhivskih stručnjaka zemalja-članica Unije te predstavnika ustanova i organa Unije, Domarkas je nastojao objasniti koje

vrste znanja i sposobnosti danas treba arhivist kako bi mogao obavljati »arhivsko poslanje« te odgovorio izazovima i zahtjevima današnjeg društva. U drugom izlaganju naslovljenom *Arhivist u današnjem svijetu* Charles Farrugia, direktor Nacionalnog arhiva Malte, govorio je o dugogodišnjoj prisutnosti profesije arhivist, bez obzira što je u nekim zemljama još uvijek nova, u drugim neprepoznata, a u većini pogrešno shvaćena. Tradicionalni arhivist bio je čuvar povijesnih zapisa, koji je često svoj posao obavljao marljivo, ali u perspektivi internih potreba. Suvremeni arhivist suočen je s izazovima stalnih promjena, unatoč kojima mora ostati ukorak s povećanim zahtjevima za većom dostupnošću javnih dokumenata i podataka povjerenih mu na čuvanje. Tradicionalni je arhivist po obrazovanju bio povjesničar koji je tek radom u arhivu stekao znanja iz arhivistike. Naprotiv, od suvremenog arhivista očekuje se svestranost, a teritorijalne granice njegova rada više nisu isključivo granice njegove domovine.

Prva tema, a ujedno i prvi radni dan konferencije završen je plenarnom sjednicom na kojoj su voditelji sjednica ukratko predstavili njihov rad i pravce u kojima se razvijala rasprava nakon održanih izlaganja.

Za sve sudionike je na kraju dana organiziran posjet Muzeju Varšavskog ustanka, otvorenom 2004. povodom šezdesete godišnjice sloma ustanka koji su 1944. podigli stanovnici Varšave. Suvremeno uređen muzej (bivša elektrana) besprijekorno, na tri kata, oživljava atmosferu i događaje tijekom šezdeset i tri dana ustanka koji je, nakon završetka Drugoga svjetskog rata, Istok prešućivao, a Zapad ignorirao. Izuzetno zanimljiv i istinski dojmljiv postav muzeja zavređuje da ga se ovdje spomene, uz savjet svim budućim posjetiteljima Varšave da ga svakako posjete!

Drugi dan konferencije bio je posvećen preostalim dvjema temama: *Prema profesionalnoj pokretnosti i stvaranje europskih profesionalnih alata*. Prva tema obrađena je na dvije sjednice – *Europska arhivistička obuka i visoko obrazovanje te Certifikacija i akreditiranje*. Na prvoj je spomenutoj sjednici Jozo Ivanović, pomoćnik ravnatelja Hrvatskoga državnog arhiva, održao uvodno izlaganje *Pokretnost, identitet i razumijevanje arhivske profesije*. Istaknuo je postojanje različitih aspekata profesionalne pokretnosti arhivista, no kako bi se postigla veća pokretnost, potrebno je što jasnije definirati koje se vrste poslova uklapaju u arhivsku profesiju te postići određeni stupanj standardizacije ili usklađenja profesionalnih koncepata i metodologija. José Ramón Cruz Mundet, direktor Nacionalnog arhiva Španjolske, u izlaganju *Sveučilišno obrazovanje arhivista u Europskoj uniji*, prikazao je i usporedio modele arhivističkog obrazovanja koji postoje u zemljama Unije. Temeljem provedene usporedbe, odnosno analize dobrih i loših strana različitih modela, predložene su osnovne smjernice za buduće usklađenje arhivističkog obrazovanja u Europi. Visokim obrazovanjem bavila se i Remeia Perpinya Morera, dekanica barcelonske Visoke škole za arhivistiku i upravljanje dokumentima. U izlaganju *Arhivska obuka i europski prostor visokog obrazovanja* analizirala je mogućnosti i opasnosti koje nastaju u prostoru europskoga visokog (*superior*) obrazovanja, s obzirom na sveučilišnu nastavu arhivistike i ciljeve Bolonjske deklaracije. Posljednje izlaganje u ovoj sjednici održao je Niklaus Bütikofer. Izlaganje *Nacrt novog programa interdisciplinarnog i multikulturnog studija* bilo je posvećeno studiju koji autor upravo organizira na Sveučilištu u Bernu.

Po završetku pojedinih sjednica, tema *Prema profesionalnoj pokretnosti* zaključena je okruglim stolom na kojem su svoje priloge raspravi o profesionalnoj pokretnosti i arhivističkoj obuci, u obliku kraćih izlaganja dali Yvonne Bos-Rops, iz Nacionalnog arhiva Nizozemske; Alain Droguet, direktor francuskoga Departmanskog arhiva Var; Jone Garmedia, iz Nacionalnog arhiva Velike Britanije, te Ferdinand Opll, direktor Municipalnog i regionalnog arhiva u Beču.

Nakon ručka, otvorena je treća tema konferencije *Stvaranje europskih profesionalnih alata*, koja je obrađena kroz četiri radionice. Istoga dana održane su dvije radionice – *Baza podataka arhivskog zakonodavstva EURBICA-e* te *Arhivistički standardi i njihova upotreba u praktičnom radu*. Prva od navedenih radionica predstavila je koncept projekta EURBICA-e, čiji je cilj prikupiti sve europske arhivske i druge relevantne propise te relevantne propise Unije u jedinstvenu bazu podataka dostupnu putem interneta.

Na kraju drugoga radnog dana konferencije održana je redovna, godišnja skupština EURBICA-e, europskog ogranka Međunarodnog arhivskog vijeća. Usporedno s održavanjem skupštine, održala se prateća sjednica konferencije pod nazivom *Arhivi u okruženju modernog obrazovanja*.

Posljednjeg, trećeg dana konferencije održane su preostale dvije radionice – *Europski portal* i *Katastrofe i izvanredna stanja*. Radionica *Europski portal* bavila se praktičnim mogućnostima razvoja internetskog pristupa dokumentima i arhivskom gradivu u Europi kako je predviđeno u Izvješću o arhivima u proširenoj Europskoj uniji. Ukratko su predstavljeni zaključci sastanka Europskog odbora nacionalnih arhiva (EBNA) održanog u Londonu, u studenom 2005., te njemačka i britanska inicijativa glede razvoja ovog portala.

Konferencija je završena plenarnom sjednicom, svojevrsnom bilancom, na kojoj se raspravljalo o zajedničkom stvaranju europske arhivske politike te je na kraju usvojena sljedeća rezolucija:

REZOLUCIJA

Petsto i pedeset arhivista iz 38 zemalja, okupljenih na 7. europskoj konferenciji o arhivima *Arhivist: zanimanje budućnosti u Europi*, održanoj u Varšavi od 18. do 20. svibnja 2006., nakon trodnevnog razmatranja osnovnih tema:

- arhivska obuka i visoko obrazovanje u Europi,
- arhivistika kao znanstvena disciplina,
- certifikacija i akreditiranje,
- profil arhivista u europskim nacionalnim zakonodavstvima i
- nove tehnologije, nove kompetencije?

zaključuju da proces europske integracije i suradnje, osobito na području elektroničke uprave, elektroničke administracije, elektroničkog učenja, društva obavijesti i znanja, kao područje europskoga visokog obrazovanja, predstavljaju izazov za arhivsku struku.

Visoko obrazovanje arhivista, koje je u prošlosti najčešće bilo vezano uz studij povijesti i pomoćnih povijesnih znanosti, danas poprima novi karakter.

Sudionici konferencije:

- **potiču** Europski ogranak Međunarodnog arhivskog vijeća (EURBICA) i Sekciju strukovnih udruženja Međunarodnog arhivskog vijeća (SPA) da provedu studiju izvodivosti projekta razvoja europskog okvira kompetencija za arhivsku struku;

- **priznaju** potrebu razvoja i održivosti strukovnih standarda kroz procedure certifikacije za pojedince, organizacije i obrazovne programe;

- **ističu** potrebu bržeg stvaranja i razvoja virtualnih obrazovnih alata za unapređenje online obuke kroz primjenu novih tehnologija;

- **ohrabruju** europske vlade da podupiru pokretnost arhivskih stručnjaka unutar Europe.

Sudionici konferencije **potiču** ključne obrazovne ustanove koje podučavaju arhiviste da:

- **ojačaju** suradnju i zajedničke inicijative kako bi poboljšali kvalitetu arhivističkog obrazovanja;

- **poboljšaju** alate za procjenu kvalitete arhivističkog obrazovanja.

Sudionici konferencije **ističu** značaj radionica, koje su predstavile najvažnije probleme, uključujući arhivsko zakonodavstvo, dostupnost gradiva u virtualnom okruženju i zaštitu arhivskoga gradiva.

Zbog važnosti tema o kojima je raspravljano na 7. europskoj konferenciji o arhivima, sudionici traže od Glavne direkcije državnih arhiva Poljske da omogući međunarodnoj arhivskoj zajednici pristup¹ izlaganjima i radovima pripremljenim za ovu konferenciju.

Varšava, 20. svibnja 2006.

Ivana Prgin

¹ Tekstovi svih izlaganja održanih tijekom konferencije dostupni su na adresi:
<http://www.archiwa.gov.pl/?CIDA=623>